

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.001.03.2022

Pan
Tomasz Cygnarowicz
Dyrektor Sądu Okręgowego w Świdnicy
Sąd Okręgowy w Świdnicy
Pl. Grunwaldzki 14
58-100 Świdnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/001 - Wykonanie budżetu państwa w 2021 r. w części 15/07 – Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Okręgowy w Świdnicy, Pl. Grunwaldzki 14, 58-100 Świdnica ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Cygnarowicz, Dyrektor Sądu od dnia 1 czerwca 2021 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: - Piotr Dziadek, Dyrektor Sądu od dnia 1 czerwca 2015 r. do dnia 5 lutego 2021 r., - Roman Pieprzka, p.o. Dyrektora Sądu od dnia 8 lutego 2021 r. do dnia 31 maja 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Renata Połatajko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/3/2022 z dnia 4 stycznia 2022 r.2. Paweł Potemski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/30/2022 z dnia 2 lutego 2022 r.3. Małgorzata Jakubiec-Dzieleńdziak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/41/2022 z dnia 15 lutego 2022 r. <p>(akta kontroli str. 1-6; 854)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2021 r. Sądu Okręgowego w Świdnicy, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	Ocenie podlegały w szczególności: <ul style="list-style-type: none">– działania związane z windykacją należności,– realizacja wydatków budżetu państwa,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2021 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań. Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez Sąd działań windykacyjnych. <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p>

¹ Dalej: Sąd.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

1. analiza porównawcza wykonania planu dochodów budżetowych,
2. analiza stanu należności pozostałych do zapłaty,
3. szczegółowa kontrola windykacji zaległości,
4. analiza realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
5. szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
6. analiza stanu zobowiązań,
7. analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
8. analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
9. analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowo kontrolowanej działalności.

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2021 r. - planu finansowego na 2021 r. Sądu Okręgowego w Świdnicy w ramach części 15/07 – Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Zrealizowane przez Sąd dochody w kwocie 6 164,2 tys. zł były wyższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej o 1 709,2 tys. zł (o 38,4%). W odniesieniu do 2020 r. kwota zaległości netto wzrosła o 165,5 tys. zł, tj. o 20,8%. Do dłużników kierowano wezwania do dobrowolnego uiszczenia należności oraz podejmowano działania windykacyjne. Przepisanie, rozkładanie na raty lub umarzanie należności sądowych odbywało się na podstawie prawomocnych orzeczeń sądowych lub zarządzeń Prezesa Sądu. Stwierdzone dwa przypadki braku bieżącego dokonywania odpisów należności w kwocie 3,3 tys. zł oraz jeden przypadek opóźnionych działań windykacyjnych w dochodzeniu należności w kwocie 35,6 tys. zł, nie miały istotnego wpływu na wykonanie planu finansowego Sądu.

Wydatki Sądu wyniosły 35 698,2 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach. W 2021 r. zostały zrealizowane w kwocie 34 666,7 tys. zł, natomiast kwota 1 031,5 tys. zł stanowiła wydatki niewygasające. W wyniku kontroli 8,9% wydatków zrealizowanych przez Sąd ogółem stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Nieprawidłowości stwierdzone w zakresie udzielania zamówień publicznych polegające na nieprzestrzeganiu wewnętrznych procedur miały charakter formalny i nie wpływały na realizację przez Sąd planu finansowego.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁶, sprawozdań jednostek

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.; dalej: ustawa o finansach publicznych.

⁶ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2020 r. poz. 1564, ze zm.).

sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁷, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁸. Sprawozdania, co do zasady zostały sporządzone prawidłowo pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym. Nieujęta w sprawozdaniu Rb-28 kwota zobowiązań w wysokości 998,4 tys. zł stanowiła 2,9% wydatków⁹ oraz zobowiązań Sądu ogółem i miała wpływ na wiarygodność prezentowanych danych. W trakcie kontroli NIK dokonano stosownej korekty sprawozdania Rb-28 w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na potrzebę wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, zapewniających realizację celu w zakresie zgodności działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi oraz w zakresie wiarygodności sprawozdań, tj. wynikających z art. 68 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o finansach publicznych.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

1.1. W 2021 r. Sąd zrealizował dochody budżetowe w kwocie 6 164,2 tys. zł¹¹, co stanowiło 138,4% kwoty planowanej (4 455,0 tys. zł) oraz 135,4% kwoty dochodów wykonanych w 2020 r. (4 552,6 tys. zł). Wszystkie dochody były realizowane w dziale 755 (Wymiar sprawiedliwości), rozdziale 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego). Główne źródło dochodów stanowiły wpływy w kwocie 5 660,8 tys. zł (91,8% dochodów ogółem) z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego (§ 0630)¹². Wyższe dochody od planowanych osiągnięto w szczególności w wyniku wyższych wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych (§ 0630), tj. o kwotę 1 560,8 tys. zł (o 38,1%) oraz z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa (§ 0990), tj. o kwotę 163,5 tys. zł (o 3270,0%)¹³. Niższe dochody wykonano z tytułu grzywien (§ 0570) o kwotę 175,6 tys. zł (o 9,4%) oraz z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (§ 0950) o kwotę 9,6 tys. zł (96,0%). Nie zrealizowano dochodów budżetowych zaplanowanych w kwocie 5,0 tys. zł w § 0830 (wpływy z usług), co wynikało z decyzji o ujmowaniu wpływów z tytułu wynajmu pomieszczenia kasowego w innej (nieplanowanej) klasyfikacji budżetowej, tj. w § 0750 (wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych).

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. poz. 2396, ze zm.).

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731).

⁹ Bez wydatków niewygasających.

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ W tym: 134,4 tys. zł w § 0570 (Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych); 5 660,8 tys. zł w § 0630 (Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego); 5,4 tys. zł w § 0750 (Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych); 0,9 tys. zł w § 0870 (Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych); 0,5 tys. zł w § 0920 (Wpływy z pozostałych odsetek); 59,6 tys. zł w § 0940 (Wpływy z lat ubiegłych); 0,4 tys. zł w § 0950 (Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów); 10,3 tys. zł w § 0970 (Wpływy z różnych dochodów); 168,5 tys. zł w § 0990 (Wpłaty z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa) i 123,4 tys. zł w § 2980 (Wpływy do wyjaśnienia).

¹² Wpływy z tytułu opłat w postępowaniach cywilnych – 5 183,7 tys. zł; wpływy z tytułu opłat w postępowaniach karnych – 87,5 tys. zł; wpływy ze sprzedaży e-znaków – 389,6 tys. zł.

¹³ Zaplanowano dochody w kwocie 5,0 tys. zł, wykonano w kwocie 168,5 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. dochody w kwocie 123,4 tys. zł stanowiły wpływy do wyjaśnienia (§ 2980). Dyrektor wskazał, że plan dochodów był tworzony na podstawie analizy lat ubiegłych.

(akta kontroli str. 563; 825-829; 841)

1.2. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. kwota należności pozostałych do zapłaty wynosiła 1 325,8 tys. zł¹⁴, w tym zaległości netto 959,7 tys. zł¹⁵. W porównaniu do stanu na koniec grudnia 2020 r. kwota należności pozostałych do zapłaty zmniejszyła się o 819,3 tys. zł, tj. o 38,2% (m.in. zmniejszyły się należności z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa, a wzrosły należności z tytułu grzywien). Kwota zaległości netto wzrosła o 165,5 tys. zł, tj. o 20,8% (m.in. z tytułu grzywien oraz wpływów z różnych dochodów). Wskazane należności oraz zaległości dotyczyły wyłącznie działalności orzeczniczej (nie były to należności dotyczące działalności administracyjnej Sądu). W badanym okresie w Sądzie nie zidentyfikowano należności przedawnionych i nie dokonywano ich odpisu. Nie wystąpiły też przypadki zawierania ugody w sprawie spornej należności cywilnoprawnej. W 2021 r. w Sądzie nie zaszły zmiany strukturalne i nie przejmowano należności innego podmiotu.

(akta kontroli str. 564)

1.3. W 2021 r. obowiązywało zarządzenie Prezesa Sądu Okręgowego w Świdnicy dotyczące wprowadzenia „Instrukcji w sprawie ewidencji należności sądowych”. Do prowadzenia analitycznej ewidencji należności sądowych służyły karty dłużników, natomiast ewidencję syntetyczną prowadzono za pomocą dzienników należności sądowych (zwanymi dziennikami obrotów). Ewidencję należności budżetu państwa prowadzono w podziale na sprawy cywilne, sprawy karne oraz dotyczące przypadku korzyści majątkowej. Ewidencjonowanie informacji odzwierciedlających wszystkie czynności w postępowaniu windykacyjnym prowadzono za pomocą systemu informatycznego Księga Należności Sądowych (KNS-2).

(akta kontroli str. 30-47)

Zasady obiegu dokumentów określono w „Instrukcji obiegu dokumentów finansowych w Sądzie Okręgowym w Świdnicy”¹⁶. Zgodnie z § 35 Instrukcji, ewidencja analityczna należności sądowych prowadzona była w Sekcji Realizacji Należności Sądowych w oparciu o program komputerowy KNS-2. Należności niezwiązane z postępowaniem sądowym były ewidencjonowane w Zintegrowanym Systemie Rachunkowości i Zarządzania Kadrami¹⁷ przez pracownika księgowości. Należności przypisane i odpisane, a dotyczące postępowania sądowego, były importowane do systemu ZSRK za pośrednictwem aplikacji RUP Integrator. Obowiązujące procedury nie określały terminów przekazywania dokumentów do komórki księgowości. W Sądzie nie opracowano procedury windykacji należności sądowych, a także procedur umarzania, odraczania lub rozkładania należności pieniężnych na raty. Sekcja Realizacji Należności Sądowych zobowiązana była

¹⁴ W tym: 682,7 tys. zł w § 0570 (Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych); 562,8 tys. zł w § 0630 (Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego); 38,9 tys. zł w § 0970 (Wpływy z różnych dochodów) i 41,4 tys. zł w § 0990 (Wpłaty z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa).

¹⁵ W tym: 494,7 tys. zł w § 0570; 426,1 tys. zł w § 0630; 38,9 tys. zł w § 0970.

¹⁶ Wprowadzonej zarządzeniem nr D-0211-9/20 z dnia 26 czerwca 2020 r. Dyrektora Sądu Okręgowego w Świdnicy.

¹⁷ Dalej: ZSRK.

do stosowania obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. Zgodnie z przyjętą procedurą, ta komórka organizacyjna zobowiązana była do sporządzania i przekazywania do Oddziału Finansowego: miesięcznych i kwartalnych zestawień obrotów należności sądowych; półrocznych i rocznych sprawozdań o należnościach sądowych NS1; informacji o należnościach ujmowanych w sprawozdaniach Rb-27 i Rb-N.

Dyrektor wskazał, że w Instrukcji obiegu dokumentów nie wprowadzono konkretnych terminów przekazywania dokumentów do Oddziału Finansowego, gdyż nadzór nad terminowością spoczywa na kierowniku wydziału. W wydziałach prowadzone są różnego rodzaju repetytoria oraz „kontrolki”, gdzie odnotowywana jest m.in. informacja o zwróceniu akt przez biegłego sądowego, data złożenia i wysokość rachunku/faktury, data postanowienia o przyznaniu wynagrodzenia, data uprawomocnienia się postanowienia o przyznaniu wynagrodzenia, data skierowania rachunku do właściwej komórki organizacyjnej administracji sądowej w celu realizacji.

(akta kontroli str. 48-107; 708; 842-847)

Kontrolę terminowości zapłaty należności sądowych prowadzili pracownicy Sekcji Realizacji Należności Sądowych. Prowadzona była w sprawach, w których wysyłano wezwanie do zapłaty bezpośrednio po przypisie należności, a termin płatności minął oraz w sprawach rozłożonych na raty, w których kontrolowana była płatność rat wynikająca z harmonogramu spłaty. Kontrolę prowadzono z wykorzystaniem systemu KN-S, którego funkcjonalność umożliwiała wyszukiwanie i monitorowanie spraw po zastosowaniu odpowiednich ustawień (np. terminu płatności). Po upływie każdego kwartału sporządzano zestawienie o stanie należności sądowych, obejmujące m.in. informacje o należnościach pozostałych do zapłaty na koniec okresu sprawozdawczego oraz o należnościach wymagalnych, których termin płatności przypadł przed dniem sprawozdawczym.

(akta kontroli str. 575-577; 709; 842-847)

1.4. W § 3 „Instrukcji w sprawie ewidencji należności sądowych” przyjęto, że kartę dłużnika należy założyć niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu zasądzającego na rzecz Skarbu Państwa m.in. grzywnę oraz opłaty i koszty sądowe. Badanie siedmiu spraw, w przypadku których przypisu należności dokonano w 2021 r. wykazało, że kartę dłużnika założono w terminie od 12 do 124 dni, licząc od dnia uprawomocnienia się wyroku oraz do siedmiu dni licząc od dnia otrzymania dokumentów w danej sprawie przez Sekcję Realizacji Należności Sądowych. Przyczyną powyższego był wpływ do Sekcji Realizacji Należności Sądowych dokumentów stanowiących podstawę przypisu należności w terminie od pięciu do 120 dni licząc od dnia uprawomocnienia się wyroku, co związane było z datą zwrotu akt z Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

Do dłużników kierowano wezwania do dobrowolnego uiszczenia należności, z jednoczesnym pouczeniem, że w przypadku nieuiszczenia należności w wyznaczonym terminie zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne. Po bezskutecznym upływie terminu do dobrowolnej zapłaty skierowane zostały wnioski o nadanie klauzuli wykonalności oraz były wszczynane postępowania egzekucyjne przez komorników sądowych. Działania komorników sądowych były monitorowane na podstawie otrzymywanych informacji o stanie postępowania, a w przypadku ich braku do komorników kierowano ponaglenia.

(akta kontroli str. 30-47; 786-816; 853)

W 2021 r. na raty rozłożono należności sądowe na łączną kwotę 255,8 tys. zł, w tym: na kwotę 176,4 tys. zł w 12 sprawach karnych, na kwotę 38,0 tys. zł w 11 sprawach cywilnych oraz na kwotę 41,4 tys. zł w jednej sprawie przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa.

Analiza dziewięciu¹⁸ należności sądowych rozłożonych na raty na łączną kwotę 200,2 tys. zł (78,3%) wykazała, że w zakresie kary grzywny płatności rozłożono w jednym przypadku na 20 rat, a w trzech przypadkach na 36 rat - na podstawie art. 49 § 1 i § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy*¹⁹. W zakresie kosztów sądowych w sprawach cywilnych płatności były rozkładane na raty na okres do 24 miesięcy, na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*²⁰. Rozłożenie należności na 12 rat w zakresie przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa nastąpiło na podstawie art. 49 § 1 k.k.w. w związku z art. 206 § 3 pkt 1 k.k.w.

(akta kontroli str. 714-757; 808-816)

W 2021 r. odstąpiono od wykonania i odpisano należności sądowe w łącznej kwocie 1 665,3 tys. zł. Najwyższa kwota należności dotyczyła równowartości przepadku korzyści majątkowej w kwocie pieniężnej 1 387,4 tys. zł (83,3%) oraz należności umorzonych w kwocie 246,9 tys. zł (14,8%). Przyczyną umorzenia była bezskuteczność egzekucji. W 2021 r. nie dokonywano odpisów należności sądowych w wyniku przedawnienia.

Analiza ośmiu²¹ umorzonych należności sądowych na łączną kwotę 106,2 tys. zł wykazała, że odpisanie należności dotyczyło kosztów sądowych i w sprawach karnych nastąpiło na podstawie postanowienia Sądu o umorzeniu kosztów sądowych, natomiast w sprawach cywilnych na podstawie zarządzenia Prezesa Sądu. Koszty sądowe w sprawach karnych podlegały umorzeniu na podstawie art. 51 § 1 k.k.w. w związku z art. 206 § 2 k.k.w., natomiast w sprawach cywilnych na podstawie art. 122 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Podjęcie decyzji o umorzeniu należności nastąpiło po uprzednim ustaleniu stanu faktycznego i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a przyczyną umorzenia była bezskuteczna egzekucja należności. Analiza wykonania dwóch wyroków w zakresie przepadku korzyści majątkowej na łączną kwotę 1 057,0 tys. zł wykazała, że odpisu należności w tej kwocie dokonano niezwłocznie po wydaniu zarządzenia w sprawie wykonania tych wyroków. Odpisy prawomocnych wyroków zostały zgodnie z art. 27 k.k.w. przesłane Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Świdnicy celem przeprowadzenia egzekucji należności w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²².

(akta kontroli str. 705-707; 758-808; 999-1004)

Badanie 22 zaległości sądowych na łączną kwotę 198,4 tys. zł, stanowiącą 20,7% zaległości ogółem²³, wykazało, że:

- 18 zaległości dotyczyło wpływów z grzywien lub z opłat i kosztów sądowych na kwotę 159,5 tys. zł (skazani odbywali karę zastępczą w postaci pozbawienia wolności w miejsce grzywny, zostało wydane postanowienie w sprawie wykonania

¹⁸ Czterech w sprawach karnych, czterech w sprawach cywilnych, jednej w sprawie przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa.

¹⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 53, ze zm.; dalej: k.k.w.

²⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 2257, ze zm.; dalej: ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

²¹ W czterech sprawach karnych i w czterech sprawach cywilnych.

²² Dz. U. z 2022 r. poz. 479, ze zm.

²³ 959,7 tys. zł według stanu na koniec 2021 r.

zastępczej kary pozbawienia wolności w miejsce grzywny²⁴, prowadzona była egzekucja komornicza lub zgłoszono wierzytelność z związku z prowadzonym postępowaniem upadłościowym),

- cztery zaległości dotyczyły wpływów z różnych dochodów na łączną kwotę 38,9 tys. zł. Ustalono, że dwie należności na kwotę 35,6 tys. zł (dotyczące jednej sprawy) zostały przypisane w dniu 29 września 2021 r. na podstawie otrzymanego w tym dniu nakazu zapłaty z dnia 30 czerwca 2021 r., który uprawomocnił się z dniem 29 lipca 2021 r. Pozwany w chwili wydania nakazu zapłaty pozostawał osobą pozbawioną wolności, a termin opuszczenia zakładu karnego przypadał w 2025 r. W przypadku dwóch pozostałych należności na kwotę 3,3 tys. zł (dotyczących dwóch różnych spraw) komornik sądowy wydał odpowiednio w dniu 30 czerwca 2015 r. oraz w dniu 24 sierpnia 2018 r. postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

(akta kontroli str. 569; 574; 891-930; 990-996)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dwóch sprawach zaległości w łącznej kwocie 3,3 tys. zł (stanowiących 1,7% badanej próby) nie zostały do końca 2021 r. spisane pomimo wydania przez komorników sądowych w dniu 30 czerwca 2015 r. oraz w dniu 24 sierpnia 2018 r. postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Powyższe miało wpływ na wysokość zaległości wykazanych w sprawozdaniu rocznym Rb-27 za 2021 r.

Dyrektor wyjaśnił, że do Oddziału Finansowego nie wpłynęła informacja o umorzeniu przez komornika sądowego postępowań egzekucyjnych w ww. sprawach, wobec czego brak było do końca 2021 r. podstaw do odpisania tych należności w księgach rachunkowych Sądu. W związku z tym, że pomimo egzekucji komorniczej należności nie wpływały na rachunek Sądu, uznano je za trudne do ściągnięcia i w 2016 r. został naliczony odpis aktualizujący wartość należności. Ponadto Dyrektor podał, że w związku z uzyskaniem w dniu 22 lutego 2022 r. informacji z kancelarii prawnej o umorzeniu postępowań egzekucyjnych przez komorników sądowych, należności będą odpisane w księgach rachunkowych z datą 31 grudnia 2021 r., a sprawozdanie Rb-27 za 2021 r. skorygowane przy sporządzeniu sprawozdawczości finansowej (bilansu) za 2021 r.

(akta kontroli str. 850-852; 978-981)

2. W jednej sprawie (spośród 22 badanych) nie podjęto żadnych czynności windykacyjnych wobec braku wpłaty należności w łącznej kwocie 35,6 tys. zł wynikającej z prawomocnego od dnia 29 lipca 2021 r. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Przypisu należności dokonano w dniu 29 września 2021 r., niezwłocznie po otrzymaniu nakazu zapłaty, natomiast w związku z brakiem uiszczenia należności, wnioski powoda o nadanie klauzuli wykonalności sporządzono dopiero w trakcie kontroli NIK w dniu 18 lutego 2022 r., tj. po 204 dniach, licząc od daty uprawomocnienia się nakazu zapłaty oraz po 142 dniach, licząc od dnia przypisu należności.

Dyrektor wyjaśnił, że pozwany od chwili wydania nakazu zapłaty jest osobą pozbawioną wolności, a co za tym idzie, postępowanie egzekucyjne nie mogłoby być wykonane. Zasadność wydania nakazu zapłaty jest nieustannie kwestionowana przez dłużnika. Na skutek wydanego nakazu zapłaty, pozwany złożył w dniu

²⁴ Skazany nie rozpoczął jeszcze odbywania kary zastępczej w postaci pozbawienia wolności w miejsce grzywny.

15 listopada 2021 r. do Sądu Rejonowego w Wałbrzychu pismo o nieprecyzyjnym żądaniu. W dniu 22 grudnia 2021 r. pozwanego wezwano do sprecyzowania czy pismo to stanowi sprzeciw od nakazu zapłaty, zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach, czy też jest wnioskiem innej treści. Pozwany doprecyzował, że jest to sprzeciw od nakazu zapłaty i żądał rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych. W dniu 27 stycznia 2022 r. wydano postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu. W dniu 11 lutego 2022 r. pozwany wniósł wniosek o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej nakazem zapłaty. Z uwagi na fakt, że nie uchylono stwierdzenia prawomocności nakazu zapłaty, w dniu 18 lutego 2022 r. radca prawny Sądu złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności.

NIK zauważa, że stwierdzenie prawomocności nakazu zapłaty stanowiło podstawę do podejmowania dalszych czynności windykacyjnych w przypadku braku uiszczenia należności w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia tego nakazu. Do dnia 15 listopada 2021 r. (data złożenia pisma do Sądu przez pozwanego) upłynęło 109 dni licząc od dnia uprawomocnienia się nakazu zapłaty oraz 47 dni licząc od dnia przypisu należności w księgach rachunkowych Sądu. W tym czasie nastąpiła beczynność Sądu w dochodzeniu zaległości. Należy również zauważyć, że do dnia 18 lutego 2022 r., tj. złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, nie zmieniła się sytuacja pozwanego, który nadal był osobą pozbawioną wolności.

(akta kontroli str. 982-989)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2021 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodzenia należności.

Zrealizowane przez Sąd dochody w kwocie 6 164,2 tys. zł były wyższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej o 1 709,2 tys. zł (o 38,4%). W odniesieniu do 2020 r. kwota zaległości netto wzrosła o 165,5 tys. zł, tj. o 20,8%. Na datę założenia karty dłużnika oraz przypisu należności negatywny wpływ miały daty zwrotu akt z Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Do dłużników kierowano wezwania do dobrowolnego uiszczenia należności oraz podejmowano działania windykacyjne. Przypisanie, rozkładanie na raty lub umarzanie należności sądowych odbywało się na podstawie prawomocnych orzeczeń sądowych lub zarządzeń Prezesa Sądu. Stwierdzone dwa przypadki braku bieżącego dokonywania odpisów należności w kwocie 3,3 tys. zł (stanowiące 1,7% badanej próby) oraz jeden przypadek opóźnionych działań windykacyjnych w dochodzeniu należności w kwocie 35,6 tys. zł (stanowiący 17,9% badanej próby) nie miały istotnego wpływu na wykonanie planu finansowego Sądu.

OBSZAR

2. Wydatki

Opis stanu faktycznego

2.1. Wydatki Sądu wyniosły 35 698,2 tys. zł, co stanowiło 100,0 % planu po zmianach oraz 109,3 % wydatków wykonanych w 2020 r. (32 672,7 tys. zł). Wydatki w kwocie 1 031,5 tys. zł, stanowiące 2,9% wydatków ogółem, zostały ujęte w wykazie wydatków budżetu państwa, które w 2021 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego²⁵ (dalej: wydatki niewygasające).

W wyniku zwiększeń i zmniejszeń, dokonanych w ciągu roku budżetowego, plan wydatków ogółem został zwiększony o 1 771,1 tys. zł w odniesieniu do ustawy budżetowej na 2021 r. Plan wydatków został zwiększony m.in. o kwotę 2 252,2 tys. zł z tytułu kar i odszkodowań wypłaconych na rzecz osób fizycznych

²⁵ Załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2407).

(§ 4590) oraz o 707,0 tys. zł z tytułu wydatków na zakupy inwestycyjne (§ 6060). Zmniejszenie planu wydatków nastąpiło m.in. o kwotę 1 129,8 tys. zł z tytułu świadczeń społecznych (§ 3110) oraz o 1 255,5 tys. zł z tytułu zakupu środków remontowych (§ 4270)²⁶.

W 2021 r. nie realizowano wydatków z budżetu środków europejskich, z rezerwy ogólnej oraz z rezerw celowych. Nie było także przypadków blokowania planowanych wydatków budżetowych w trybie art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. Nie realizowano wydatków, które nie wygasły z upływem 2020 r.

(akta kontroli str. 245-248; 562)

Najwyższe wydatki, tj. w kwocie 22 688,9 tys. zł, stanowiącej 63,6% wydatków ogółem poniesiono na wynagrodzenia wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym i pochodnymi od wynagrodzeń. Wydatki bieżące wyniosły 7 854,6 tys. zł, stanowiąc 22,0% wydatków ogółem oraz 146,3% wydatków poniesionych w 2020 r. (o kwotę 2 276,4 tys. zł²⁷ wzrosły wydatki poniesione w § 4590 - kary i odszkodowania wypłacone na rzecz osób fizycznych).

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 4 447,7 tys. zł i stanowiły 12,5% wydatków poniesionych ogółem. Były one wyższe o 337,7 tys. zł niż w 2020 r. W ramach tych wydatków dokonano wypłat:

- na rzecz sędziów w stanie spoczynku i ich rodzin (§ 3110) w kwocie 4 191,2 tys. zł, wyższej o 308,2 tys. zł niż w 2020 r.,

- związanych z refundacją zakupu okularów i świadczeniami BHP (§ 3020) w kwocie 24,8 tys. zł, niższej o 8,8 tys. zł niż w 2020 r.,

- ryczałtów kuratorów społecznych, rekompensaty ławników, zwrotu kosztów dojazdu dla stron postępowania sądowego, zwrotu kosztów stronom (§ 3030) w kwocie 231,7 tys. zł, wyższej o 38,3 tys. zł niż w 2020 r.

W 2021 r. nie poniesiono wydatków majątkowych. Wszystkie wydatki majątkowe ujęte w planie finansowym w kwocie 707,0 tys. zł zostały zgłoszone do ujęcia w wykazie wydatków niewygasających.

(akta kontroli str. 280-287; 562)

2.2. Według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach, w 2021 r. przeciętne zatrudnienie²⁸ w Sądzie (178,9 etatu²⁹) było niższe o 0,6 etatu niż w 2020 r. (179,5 etatu). Przeciętne wynagrodzenie przypadające na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 8,9 tys. zł i nie zmieniło się w odniesieniu do 2020 r.

Wynagrodzenia bezosobowe (§ 4170) poniesione w kwocie 642,2 tys. zł obejmowały: [1] wydatki związane z postępowaniem sądowym – 615,1 tys. zł, w tym wynagrodzenie: biegłych (492,1 tys. zł), tłumaczy przysięgłych (98,2 tys. zł), lekarzy sądowych (11,0 tys. zł) oraz kuratorów zastępczych (13,8 tys. zł); [2] wydatki niezwiązane z postępowaniem sądowym – 27,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 565; 600-603)

2.3. W ustawie budżetowej na 2021 r. nie planowano wydatków majątkowych dla Sądu. W trakcie roku budżetowego do planu finansowego Sądu wprowadzono trzy zadania majątkowe: [1] kompleksowy remont części A budynku Sądu Okręgowego

²⁶ Dotyczyło zadania pn. „Remont budynku Sądu Okręgowego w Świdnicy” i wynikało z braku środków w § 6060 na realizację zadania pn. „Wykonanie i uruchomienie instalacji klimatyzacji w części A i B budynku Sądu Okręgowego w Świdnicy”.

²⁷ Z 726,8 tys. zł w 2020 r. do 3 003,2 tys. zł w 2021 r.

²⁸ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁹ W tym sędziów – 37,5 etatu.

w Świdnicy (instalacja klimatyzacji) – 1 434,0 tys. zł (odstąpienie od realizacji zadania spowodowane było unieważnieniem w dniu 13 września 2021 r. postępowania o udzielenie zamówienia oraz brakiem możliwości przeprowadzenia kolejnego, ze względu na niewystarczający czas pozostały do końca roku); [2] zakupy informatyczne na realizację wymiany sprzętu do cyfrowej rejestracji rozpraw (e-protokół) – 707,6 tys. zł; [3] zakupy informatyczne na realizację wymiany urządzeń zapory sieciowej – 70,1 tys. zł (od realizacji zadania i podpisania umowy odstąpiono w wyniku otrzymania informacji, że wykonawca nie jest w stanie zrealizować zamówienia w 2021 r. w związku z zerwaniem łańcuchów dostaw i pandemią COVID-19).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. plan wydatków majątkowych został ustalony na kwotę 707,0 tys. zł (§ 6060) i dotyczył realizacji jednego zadania, tj. wymiany sprzętu do cyfrowej rejestracji rozpraw (e-protokół). Kwota 707,0 tys. zł została ujęta w wykazie wydatków niewygasających.

(akta kontroli str. 234-248; 258-279; 695-704)

2.4. Według ewidencji księgowej zobowiązania Sądu na koniec 2021 r. wyniosły 2 770,3 tys. zł i były wyższe o 430,3 tys. zł niż na koniec 2020 r. (2 340,0 tys. zł). W sprawozdaniu Rb-28 za 2021 r. wykazano zobowiązania Sądu w kwocie 1 771,9 tys. zł, niższej o 998,4 tys. zł niż na koniec 2020 r. Główną pozycję zobowiązań stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (1 551,9 tys. zł³⁰), zakupu materiałów i wyposażenia (§ 4210 – kwota 295,3 tys. zł), zakupu usług pozostałych (§ 4300 – kwota 69,4 tys. zł), kosztów postępowania sądowego (§ 4610 – kwota 58,4 tys. zł), zakupu energii (§ 4260 – kwota 45,3 tys. zł), zakupów inwestycyjnych (§ 6060 – kwota 707,0 tys. zł). Na koniec 2021 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. Nie wystąpiły też odsetki z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań związanych z prowadzeniem działalności bieżącej Sądu. Wykazane w sprawozdaniu Rb-28 za 2021 r. odsetki w kwocie 3,9 tys. zł zostały naliczone w związku z wypłatą odszkodowania lub zadośćuczynienia po terminie uprawomocnienia się orzeczeń zasądzających odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznane krzywdy³¹. Nie stwierdzono przypadków niewykazywania zobowiązań w ciągu roku i jednoczesnego wykazania na koniec roku wydatków lub zobowiązań z tytułu odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań.

(akta kontroli str. 651-681)

2.5. W 2021 r. zostały złożone dwa wnioski³² o ujęcie środków w wysokości 1 031,5 tys. zł w planie wydatków budżetu państwa, które nie wygasają z upływem roku budżetowego. Dotyczyło to środków budżetowych przeznaczonych na: [1] zakup komputerów – 300,2 tys. zł (§ 4210), [2] zakup laptopów – 11,1 tys. zł (§ 4210), [3] E-protokół – modernizacja sal rozpraw – 707,0 tys. zł (§ 6060) i [4] dodatkowy fundusz motywacyjny – 13,2 tys. zł (§§ 4010, 4110, 4120).

Zgłoszenie do wykazu wydatków niewygasających środków na realizację zadań nr 1-3 wynikało z wystąpienia ryzyka niedostarczenia w 2021 r. przez wykonawcę

³⁰ § 4040 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w wysokości 1 407,2 tys. zł; § 4110 - składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego w wysokości 131,6 tys. zł; § 4120 - składki na Fundusz Pracy z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego w wysokości 13,1 tys. zł.

³¹ Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1693).

³² Wniosek z dnia 29 listopada 2021 r. oraz z dnia 2 grudnia 2021 r. – złożone do Ministerstwa Finansów, Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej za pośrednictwem Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

dokumentów dostawy oraz faktur związanych z ich realizacją. Dodatkowo w zakresie zadania nr 3 zaistniało ryzyko opóźnionej dostawy w związku z zaburzonymi ogólnosiwiatowymi łańcuchami produkcji i dostaw na skutek pandemii wirusa SARS-CoV-2. Środki dodatkowego funduszu motywacyjnego zostały zgłoszone do wydatków niewygasających w wyniku braku możliwości wypłaty w 2021 r. dodatku motywacyjnego dla Dyrektora Sądu Okręgowego w Świdnicy oraz p.o. Dyrektora Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich³³. Zgłoszenia dokonano w związku z e-mailem z Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 2021 r., w którym poinformowano o decyzji Ministra Sprawiedliwości o przeniesieniu wypłaty dodatkowego funduszu motywacyjnego w wysokości 6% dla wszystkich dyrektorów sądów na rok kolejny.

Kontrola wykazała, że odbioru:

- 23 szt. komputerów³⁴ dokonano w dniu 13 grudnia 2021 r., a faktura z dnia 28 grudnia 2021 r. na kwotę 140,0 tys. zł wpłynęła do Sądu w dniu 28 grudnia 2021 r.,

- 30 szt. komputerów stacjonarnych³⁵ dokonano w dniu 30 grudnia 2021 r., a faktura z dnia 30 grudnia 2021 r. na kwotę 140,2 tys. zł wpłynęła do Sądu w dniu 31 grudnia 2021 r.,

- dwóch laptopów³⁶ dokonano w dniu 10 grudnia 2021 r., a faktura z dnia 30 grudnia 2021 r. na kwotę 11,8 tys. zł (wyższą o 0,6 tys. zł od kwoty ujętej w wydatkach niewygasających) wpłynęła do Sądu w dniu 31 grudnia 2021 r.,

- zadania „Dostawa i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w Sądach Okręgu Świdnickiego” (E-protokół – modernizacja sal rozpraw) dokonano w dniu 23 grudnia 2021 r., a faktura z dnia 29 grudnia 2021 r. na kwotę 707,0 tys. zł wpłynęła do Sądu w dniu 4 stycznia 2022 r.

Wypłata środków dodatkowego funduszu motywacyjnego planowana jest w dwóch transzach³⁷, po otrzymaniu dekretów od Ministra Sprawiedliwości.

Dyrektor wyjaśnił, że w trakcie konferencji zorganizowanej w dniu 29 listopada 2021 r. przez Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu pozyskano informację, że w zakresie zakupu sprzętu komputerowego oraz laptopów wykonawcy zgłaszają, iż istnieje ryzyko niedostarczenia w 2021 r. dokumentów dostawy i faktur zakupu.

(akta kontroli str. 280-213)

2.6. W związku z wejściem w życie z dniem 22 października 2021 r. ustawy z dnia 1 października 2021 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2021³⁸, plan wydatków Sądu został zwiększony o kwotę 716,1 tys. zł. Zwiększenie dotyczyło dodatkowego funduszu motywacyjnego dla pracowników Sądu.

(akta kontroli str. 247-254)

2.7. Szczegółowym badaniem objęto wydatki budżetu państwa w kwocie 3 166,6 tys. zł, co stanowiło 8,9% wydatków ogółem. Doboru próby dokonano

³³ Celem dokonania wypłaty w 2022 r. konieczne było przesunięcie środków z Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich do Sądu Okręgowego w Świdnicy, gdyż wskazany sąd rejonowy stał się z dniem 1 stycznia 2022 r. sądem funkcjonalnym.

³⁴ Zakupionych na podstawie umowy realizacyjnej nr WZP-43-45/2021 z dnia 3 grudnia 2021 r., zawartej z wykonawcą przez Skarb Państwa – Sąd Apelacyjny w Krakowie.

³⁵ Zakupionych na podstawie umowy wykonawczej nr WZP-43-49/2021 z dnia 9 grudnia 2021 r., zawartej z wykonawcą przez Skarb Państwa – Sąd Apelacyjny w Krakowie.

³⁶ Zakupionych na podstawie umowy realizacyjnej nr WZP-43-45/2021 z dnia 3 grudnia 2021 r., zawartej z wykonawcą przez Skarb Państwa – Sąd Apelacyjny w Krakowie.

³⁷ W dniu 29 kwietnia 2022 r. pierwsza transza i w dniu 29 lipca 2022 r. druga transza.

³⁸ Dz. U. poz. 1900.

na podstawie zapisów konta 130 – rachunek bieżący, wygenerowanych z systemu finansowo-księgowego, odpowiadających wydatkom pozapłacowym w kwocie powyżej 1 tys. zł. Próba wylosowana metodą monetarną MUS obejmowała 34 zapisy księgowe (101 wydatków³⁹) na łączną kwotę 3 166,6 tys. zł. Próba obejmowała wydatki dotyczące wypłat: odszkodowań za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznane krzywdy; wynagrodzeń biegłych za sporządzenie opinii; nieodpłatnej pomocy prawnej; zakupu towarów lub usług; umów zleceń w zakresie przeprowadzania dezynfekcji w związku z pandemią COVID-19.

Ustalono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Wydatki zostały rzetelnie skalkulowane, były celowe oraz dokonywane do wysokości kwot ujętych w planie finansowym Sądu. Odsetki w kwocie 3,7 tys. zł zostały zapłacone w związku z wypłatą odszkodowania lub zadośćuczynienia po terminie uprawomocnienia się orzeczeń zasądających odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznane krzywdy. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek, kar lub opłat w działalności bieżącej Sądu.

(akta kontroli str. 856-890; 959-972; 997-998)

2.8. Wewnętrzne procedury udzielania zamówień publicznych określono w zarządzeniu nr D-0211-22/20 Dyrektora Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 31 grudnia 2020 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych i wydatkowania środków publicznych w Sądzie Okręgowym w Świdnicy⁴⁰.

(akta kontroli str. 161-206)

Plan postępowań o udzielenie zamówień na 2021 r. oraz jego aktualizacje zamieszczano w Biuletynie Zamówień Publicznych⁴¹ udostępnionym na stronie internetowej⁴² Sądu poprzez zakładkę „zamówienia publiczne”. Przedmiotowy plan został sporządzony według wzoru określonego rozporządzeniem⁴³ i zawierał elementy⁴⁴, o których mowa w art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁵. Pierwotnie ujęto w nim dwa⁴⁶ postępowania. W trakcie roku budżetowego z jednego⁴⁷ postępowania zrezygnowano oraz wprowadzono dwa⁴⁸ nowe.

(akta kontroli str. 207-233)

Sprawozdanie roczne o udzielonych w 2021 r. zamówieniach zostało złożone do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w dniu 21 lutego 2022 r. W 2021 r. udzielone zostały dwa zamówienia publiczne o wartości powyżej 130 tys. zł, oba

³⁹ Jeden zapis księgowy obejmował do 36 wydatków.

⁴⁰ Dalej: Regulamin udzielania zamówień.

⁴¹ Nr 2021/BZP 00010735/01/P z dnia 25 lutego 2021 r.; nr 2021/BZP 00010735/02/P z dnia 24 maja 2021 r.; nr 2021/BZP 00010735/03/P z dnia 15 lipca 2021 r. i nr 2021/BZP 00010735/04/P z dnia 20 października 2021 r.

⁴² <https://www.swidnica.so.gov.pl/zamowienia-publiczne.m.m1.4> [dostęp: 1 lutego 2022 r.].

⁴³ Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wzoru planu postępowań o udzielenie zamówień (Dz. U. poz. 2362).

⁴⁴ Przedmiot zamówienia; rodzaj zamówienia według podziału na zamówienia na roboty budowlane, dostawy lub usługi; przewidywany tryb albo procedury udzielenia zamówienia; orientacyjną wartość zamówienia; przewidywany termin wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia.

⁴⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, ze zm.; dalej: ustawa Pzp.

⁴⁶ [1] Remont budynku Sądu Okręgowego w Świdnicy – 1 119,5 tys. zł; [2] Sprzątanie na posesji Sądu Okręgowego w Świdnicy (w pomieszczeniach I OZSS w Świdnicy, II OZSS w Kłodzku i III OZSS w Wałbrzychu) – 330,0 tys. zł.

⁴⁷ Remont budynku Sądu Okręgowego w Świdnicy – 1 119,5 tys. zł.

⁴⁸ [1] Wykonanie i uruchomienie instalacji klimatyzacji w części A i B budynku Sądu Okręgowego w Świdnicy – 1 434,0 tys. zł; [2] Dostawa i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w Sądach Rejonowych Okręgu Świdnickiego – 490,0 tys. zł.

w trybie podstawowym, o którym mowa w art. 275 pkt 1 ustawy Pzp. Zamówienie na dostawę i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w Sądach Okręgu Świdnickiego - o wartości 574,8 tys. zł netto zostało zrealizowane w 2021 r., natomiast wydatek poniesiono w 2022 r. Realizacja zamówienia na sprzątnięcie na posesji Sądu Okręgowego w Świdnicy (w pomieszczeniach I OZSS w Świdnicy, II OZSS w Kłodzku i III OZSS w Wałbrzychu) - o wartości 267,6 tys. zł netto dotyczyła okresu od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 332-341; 470-474; 931-945; 946-958)

Szczegółowym badaniem objęto dwa postępowania przeprowadzone z wyłączeniem stosowania przepisów ustawy Pzp: o szacunkowej wartości 82,9 tys. zł netto⁴⁹ oraz 56,9 tys. zł netto⁵⁰. Działania Sądu w zakresie przygotowania i przeprowadzenia postępowania oraz udzielenia i realizacji zamówienia prowadzone były w oparciu o procedury określone w Regulaminie udzielania zamówień. Realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów⁵¹. Poniesienie wydatków w wyniku realizacji przedmiotowych umów było celowe i gospodarne oraz służyło realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli str. 161-206; 424-474; 475-561)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dwóch zbadanych postępowaniach o udzielenie zamówienia czynności wyboru wykonawcy podjęto przed otrzymaniem zatwierdzonego przez Dyrektora wniosku o udzielenie zamówienia, w celu uzyskania zgody Dyrektora na jego realizację – co było niezgodne z § 10 ust. 12 pkt 1 Regulaminu udzielania zamówień.

Zgodnie z § 10 ust. 6 Regulaminu udzielania zamówień, procedurę udzielenia zamówienia wszczyna się poprzez złożenie do Dyrektora pisemnego wniosku o udzielenie zamówienia. Stosownie natomiast do § 10 ust. 12 pkt 1 Regulaminu udzielania zamówień, po otrzymaniu zatwierdzonego wniosku, wnioskujący odpowiedzialny za realizację zamówienia może podjąć dalsze czynności, w celu udzielenia zamówienia, a w szczególności dokonuje czynności wyboru wykonawcy, które przeprowadza w jednej lub w kilku następujących formach: [1] poprzez zamieszczenie zapytania ofertowego na stronie internetowej zamawiającego, [2] przekazanie zapytania ofertowego do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, [3] poprzez zebranie co najmniej trzech ofert publikowanych na stronach internetowych, zawierających cenę proponowaną przez potencjalnych wykonawców. Według § 10 ust. 13 Regulaminu udzielania zamówień, po dokonaniu wyboru wykonawcy, wnioskujący składa do Dyrektora wnioski (załącznik 3a) o udzielenie zamówienia.

Dyrektor wyjaśnił, że zgoda Dyrektora na wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyrażana jest przez Dyrektora w chwili, gdy znane są już

⁴⁹ Postępowanie nr G-2502-161/21 o udzielenie zamówienia w przedmiocie: „Świadczenie usługi w punkcie kasowym, prowadzonym przez podmiot zewnętrzny, w siedzibie Sądu Okręgowego w Świdnicy”.

⁵⁰ Postępowanie nr G-2502-177/21 o udzielenie zamówienia w przedmiocie: „Demontaż stalowych boksów dla zatrzymanych w sali rozpraw B-011 i B-108 oraz montaż boksów o konstrukcji aluminiowej z przeszkleniem szybami P4, demontaż stalowych krat w sali B-204 oraz montaż ram aluminiowych z przeszkleniem szybami P4” o szacunkowej wartości 56 866,14 zł netto (69 945,35 zł brutto).

⁵¹ [1] umowa nr D-2504-12/21 z dnia 21 czerwca 2021 r. o wartości 80.664,00 zł brutto (6.722 zł x 12 m-cy), z terminem realizacji od dnia 1 lipca 2021 r. do dnia 30 czerwca 2022 r.; [2] umowa nr D-2504-15/21 z dnia 16 lipca 2021 r. o wartości 67 643,85 zł brutto (54 995,00 zł netto), z terminem realizacji do dnia 30 września 2021 r.

oferty cenowe wykonawców. Natomiast § 10 ust. 12 pkt 1 Regulaminu udzielania zamówień, jak wyjaśnił, zawiera informacje o tym, jakie dalsze czynności może podjąć osoba odpowiedzialna za realizację zamówienia. Przepisy przedmiotowego Regulaminu nie wykluczają możliwości sporządzenia jednego wniosku o udzielenie zamówienia publicznego, który będzie zawierał wszystkie niezbędne dane do realizacji zamówienia jednocześnie dając możliwość wycofania się z realizacji zamówienia w momencie, gdy warunki przedstawione przez potencjalnych oferentów nie spełniają oczekiwań lub możliwości finansowych zamawiającego. Wprowadzenie tylko jednego wniosku, jak we wzorze 3a, daje możliwość pełnej kontroli nad procedurą, nie występują w obiegu Sądu wnioski ze zgodą na realizację, bez faktycznej jej realizacji, albowiem dopiero po poznaniu faktycznych ofert kierownik jednostki podejmuje decyzję, co do realizacji zamówienia.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że przedstawiona interpretacja Regulaminu udzielania zamówień nie znajduje potwierdzenia w jego treści. Regulamin w obecnym brzmieniu przewiduje akceptację oraz zatwierdzenie wniosku (§ 10 ust. 10), następnie dokonuje się wyboru wykonawcy (§ 10 ust. 12) i następuje kolejna faza zamówienia (§ 10 ust. 13) oraz ponowna akceptacja finalnych warunków zamówienia (§ 10 ust. 16). Dlatego też wspomniane w wyjaśnieniach stosowanie jednego wniosku byłoby akceptowalne w przypadku osobnego zatwierdzania wniosku na etapie przygotowania postępowania (w celu uzyskania zgody Dyrektora na jego realizację) oraz osobnego zatwierdzania wniosku po dokonaniu wyboru wykonawcy. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w § 8 ust. 11 Regulaminu udzielania zamówień przewidziano stosowanie zasady przejrzystości prowadzonego postępowania, a przestrzeganie uregulowań wewnętrznych jest elementem zachowania tej zasady. Ponadto w § 8 ust. 16 tego Regulaminu przewidziano, że zatwierdzony, a niezrealizowany wniosek traci ważność po upływie dwóch miesięcy od wskazanego w nim szacunkowego terminu realizacji, a więc przyjęto występowanie w obiegu Sądu zatwierdzonych, a niezrealizowanych wniosków.

(akta kontroli str. 161-206; 424-427; 449-467; 842-849)

2. W przypadku zamówienia o wartości szacunkowej 82,9 tys. zł netto na świadczenie usług w punkcie obsługi kasowej w siedzibie Sądu:

a) Zaproszenie do składania ofert (zapytanie ofertowe) zostało podpisane przez głównego księgowego, zamiast przez Dyrektora.

Zgodnie z § 13 ust. 2 Regulaminu udzielania zamówień, w przypadku udzielania zamówień o wartości powyżej 60 000 zł netto do 130 000 zł netto włącznie, zaproszenie do składania ofert podpisuje Dyrektor.

Dyrektor wyjaśnił, że przedmiotowe zapytanie ofertowe zostało podpisane przez głównego księgowego – merytoryka w postępowaniu, który omyłkowo zastosował w tym zakresie § 12 Regulaminu udzielania zamówień publicznych, tj. dla zamówień powyżej 5 000 zł brutto do 130 000 zł netto włącznie.

b) W zapytaniu ofertowym nie zawarto opisu kryteriów wyboru wykonawcy.

Zgodnie z § 10 ust. 12 pkt 3 lit. b Regulaminu udzielania zamówień, w przypadku udzielania zamówień o wartości poniżej 130 000 zł netto, zapytanie ofertowe powinno zawierać w szczególności opis kryteriów wyboru wykonawcy.

Według wyjaśnień Dyrektora w zapytaniu ofertowym wskazano, że kryterium udziału w postępowaniu jest złożenie oferty w postaci ceny netto oraz brutto, a informacja taka została podana w zdaniu cyt. „Sąd Okręgowy w Świdnicy zwraca

się z zapytaniem ofertowym o cenę netto (oraz brutto) - Świadczenia usług, polegających na: ...”.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że powyższy zapis (jak też żaden inny w zapytaniu ofertowym) nie wskazuje jednoznacznie, że cena jest jedynym kryterium wyboru ofert.

(akta kontroli str. 161-206; 475-451; 487-490; 536-538; 842-847)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Wydatki Sądu wyniosły 35 698,2 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach. W 2021 r. zostały zrealizowane w kwocie 34 666,7 tys. zł, natomiast kwota 1 031,5 tys. zł stanowiła wydatki niewygasające. W wyniku kontroli 8,9% zrealizowanych przez Sąd wydatków ogółem stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Nieprawidłowości stwierdzone w zakresie udzielania zamówień publicznych miały charakter formalny i nie miały wpływu na realizację przez Sąd planu finansowego. Niemniej wskazują na potrzebę rozważenia wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, zapewniających realizację celu, o którym mowa w art. 68 ust. 2 pkt 1 ustawy o finansach publicznych.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Sąd rocznych sprawozdań za 2021 r.: o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23); z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27); z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28); z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1); z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33) oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2021 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone i przekazane do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w terminach określonych w rozporządzeniu w sprawie gospodarki finansowej sądów⁵². Z wyjątkiem sprawozdania Rb-28 za grudzień 2021 r. oraz rocznego za 2021 r. zostały sporządzone prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a dane w nich wykazane były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Sądu.

(akta kontroli str. 568-613; 973-977)

W sprawozdaniu rocznym Rb-28 za 2021 r. (z dnia 4 lutego 2022 r.) wykazano zobowiązania w kwocie 1 771,9 tys. zł. Nie wykazano zobowiązań na łączną kwotę 998,4 tys. zł wynikających z czterech faktur, w przypadku których:

- jedna wpłynęła do Sądu w dniu 28 grudnia 2021 r. – nr FVSV/0209/21/12 z dnia 28 grudnia 2021 r. na kwotę na kwotę 140,0 tys. zł z terminem płatności do dnia 27 stycznia 2022 r.,

⁵² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1575).

- dwie wpłynęły do Sądu w dniu 31 grudnia 2021 r. – nr FAT/000382/12/2021 z dnia 30 grudnia 2021 r. na kwotę 140,2 tys. zł z terminem płatności do dnia 29 stycznia 2022 r. i nr FVSV/0313/21/12 z dnia 30 grudnia 2021 r. na kwotę 11,8 tys. zł (w tym przypadku nie wykazano zobowiązania w kwocie 11,1 tys. zł) z terminem płatności do dnia 29 stycznia 2022 r.,

- jedna wpłynęła do Sądu w dniu 4 stycznia 2022 r. – nr 01558-12-21-CP z dnia 29 grudnia 2021 r. na kwotę na kwotę 707,0 tys. zł z terminem płatności do dnia 3 lutego 2022 r.

(akta kontroli str. 288-307; 579-580; 585-596; 651-681)

Księgi rachunkowe Sądu prowadzono przy użyciu systemu informatycznego: „Zintegrowany System Rachunkowości i Zarządzania Kadrami”.

(akta kontroli str. 108-160)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W sprawozdaniu budżetowym rocznym Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2021 r. (z dnia 4 lutego 2022 r.) wykazano dane niezgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej w zakresie stanu zobowiązań, które podano w wartości niższej łącznie o 998,4 tys. zł, w tym o kwotę 291,4 tys. zł w § 4210 i o kwotę 707,0 tys. zł w § 6060.

Według sprawozdania rocznego Rb-28 za 2021 r. zobowiązania ogółem stanowiły kwotę 1 771,9 tys. zł, w tym w § 4210 wykazano zobowiązania w kwocie 3,9 tys. zł, natomiast w § 6060 nie wykazywano zobowiązań. Według ewidencji księgowej stan zobowiązań w § 4210 wynosił 295,3 tys. zł, natomiast w § 6060 wynosił 707,0 tys. zł.

Powyższe stanowiło naruszenie § 6 ust. 1 pkt 1 oraz § 9 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Dyrektor wyjaśnił, że błędnie nie wykazano zobowiązań wynikających z czterech faktur ujętych w ewidencji księgowej w grudniu 2021 r. Jednocześnie wskazał, że w dniu 17 lutego 2022 r. dokonano korekty sprawozdania Rb-28 w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 288-307; 579; 585-596; 651-684; 825-833)

OCENA CZĄSTKOWA

Sprawozdania poddane badaniu były sporządzane terminowo i co do zasady prawidłowo pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym. Stwierdzona nieprawidłowość w zakresie wysokości zobowiązań wykazanych w sprawozdaniu Rb-28 miała bezpośredni wpływ na wiarygodność prezentowanych danych. Wskazuje ona także na potrzebę wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, zapewniających realizację celu, o którym mowa w art. 68 ust. 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych. Nieujęta w sprawozdaniu Rb-28 kwota zobowiązań w wysokości 998,4 tys. zł stanowiła 2,9% wydatków⁵³ oraz zobowiązań Sądu ogółem.

⁵³ Bez wydatków niewygasających.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi sprawozdań budżetowych oraz nieprzestrzegania procedur wewnętrznych dotyczących postępowań o udzielanie zamówień publicznych Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na potrzebę wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, zapewniających realizację celu, o którym mowa w art. 68 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o finansach publicznych.

Wnioski

1. Przeprowadzanie weryfikacji zaległości pod kątem konieczności ich umorzenia i odpisu z ewidencji księgowej.
2. Zapewnienie niezwłocznego podejmowania działań windykacyjnych we wszystkich przypadkach braku uiszczenia należności przez dłużnika.
3. Dokumentowanie postępowań w przedmiocie udzielenia zamówienia publicznego o wartości poniżej 130 tys. zł netto zgodnie z przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi.
4. Dokonanie korekty sprawozdania rocznego Rb-27 w zakresie wykazanych w nim należności podlegających umorzeniu, które powinny zostać odpisane.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁵⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁵⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres e-mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres e-mailowy.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, marca 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura NIK we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

Kontrolerzy

Renata Połatajko
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Małgorzata Jakubiec-Dzieliński
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
Podpis

